

 PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA EUROPOS SOCIALINIS FONDAS	 PROJEKTĄ ĮGYVENDINA MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	 PLANO RENGĖJAS UAB „PANPROJEKTAS“
--	--	--

MAŽEIKIŲ MIESTO TERITORIJOS SPECIALUSIS PLANAS

ESAMA BŪKLĖ

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS

MAŽEIKIŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

PLANO RENGĖJAS

UAB „PANPROJEKTAS“

2011 M.

TURINYS

IVADAS	3
1. Esama būklė.....	7
1.1. Mažeikių miestas.....	7
1.2. Mažeikių miesto klimatinės ypatybės	8
1.3. Mažeikių miesto oro kokybė	9
1.4. Mažeikių miesto zonavimas	9
1.5. Nesudėtingi laikini statiniai	11
1.5.1 Nesudėtingų laikinų statinių Mažeikių mieste esama padėtis.....	12
1.5.2 Išvados	15
1.6. Išorinė vaizdinė reklama	16
1.6.1 Išorinės vaizdinės reklamos Mažeikių mieste esama padėtis	19
1.6.2 Išvados	27
1.7. Automobilių parkavimo aikštelių išdėstymas	28
Automobilis Lietuvoje	28
1.7.1 Išorinės vaizdinės reklamos Mažeikių mieste esama padėtis	30
1.7.2 Išvados	32

IVADAS

Mažeikių miesto teritorijos specialusis planas rengiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo nuostatomis ir Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. rugpjūčio 12 d. sprendimu Nr. T1-244 „Dėl projekto „Mažeikių miesto ir rajono teritorijų bendrųjų, detaliųjų ir specialiųjų planų rengimas“, įgyvendinimo pagal priemonę VPI-4.2-VRM-04-R „Teritorijų planavimas“ finansavimo. Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2010 m. kovo 9 d., Nr. A1-350 įsakymu „Dėl pavedimo organizuoti Mažeikių miesto teritorijos specialiojo plano rengimą“, Mažeikių miesto teritorijos specialiojo plano planavimo darbų programa (Nesudėtingų laikinų statinių, reklaminių stendų, automobilių parkavimo aikštelių išdėstymo specialusis planas).

Specialiojo plano tikslai ir uždaviniai:

1. Rezervuoti teritorijas nesudėtingų laikinų statinių, reklaminių stendų, automobilių parkavimo aikštelių statybai ar rekonstrukcijai; nustatyti teritorijose naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimą, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemonės;
 - 1.1. Išanalizuoti esamų statinių teritorijas, kiekius; numatyti jų poreikį; nustatyti tinkamas (išsaugomas bei rekonstruojamas ar išplečiamas) ir netinkamas (naikinamas) teritorijas;
 - 1.2. Išnagrinėti ir numatyti galimas naujas nesudėtingų laikinų statinių (kioskų, paviljonų, reklaminių stendų), automobilių parkavimo aikštelių statybos teritorijas, automobilių parkavimo galimybes pagrindinėse gatvėse, centrinėse zonose;
 - 1.3. Vadovaujantis STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, numatyti miesto teritorijos zonavimą –išskirti centrinę (senamiesčio) zoną, kitas prioritетines teritorijas; išnagrinėti automobilių parkavimo vietų apmokestinimo bei automobilių parkavimo vietų skaičiaus mažinimo pagal STR 2.06.01:1999 centrinėje zonoje tikslingumą;
 - 1.4. Rekomenduoti nesudėtingų laikinų statinių architektūrines formas ir gabaritų.

Planavimo organizatorius: Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktorius (Laisvės g. 8/Laižuvos g. 1, LT-8922 Mažeikiai, tel. (8 443) 98206, faks.: (8 443) 25844; el. paštas savivaldybe@mazeikiai.lt, internetinis puslapis: www.mazeikiai.lt).

Plano rengėjas: UAB „Panprojektas“ (Respublikos g. 38, LT-35173 Panevėžys, tel./faks.: (8 45) 581 875, (8-45) 462 208; panprojektas@takas.lt, internetinis puslapis www.panprojektas.lt).

Mažeikių miesto teritorijos specialusis planas rengiamas vadovaujantis Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. rugpjūčio 12 d. sprendimu Nr. T1-244 ir šiais dokumentais:

- Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymas Nr. IX-1962 (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-

- 1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404);
- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas (Žin., 1992, Nr. 5-75; 1996, Nr. 57 - 1335; 1997, Nr. 65 - 1540; 2002, Nr. 2-49; 2003, Nr. 61 - 2763; 2004, Nr.36-1179; Nr.60-2121; Nr. 36-1179);
 - Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. IX-628);
 - Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994 m. balandžio 26 d. nutarimu Nr. I-446 (Žin., 1994, Nr. 34-620 ir redakcijos 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 138-5268, Nr. 141-5392; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623);
 - Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. I-671 (Žin., 1994, Nr. 96-1872 ir redakcijos 1996, Nr. I-1608; 1997, Nr. VIII-434; 1998, Nr. VIII-759; 1999, Nr. VIII-1498; 2000, Nr. IX-87; 2001, Nr. IX-240, Nr. IX-241; 2002, Nr. IX-771, Nr. IX-1152; 2003, IX-1447, Nr. IX-1925);
 - Lietuvos Respublikos vandens įstatymas (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2000, Nr. 61-1816; 2003, Nr. 36 - 1544; 2004, Nr. 73-2528);
 - Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymas (Žin., 1999, Nr. 98-2813);
 - Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (Žin., 1996, Nr. 32 - 788; 2000, Nr. 84 - 2533; 2001, Nr. 101 - 3597; 2002, Nr. 124 - 5625; 2003, Nr. 104 - 4649; Nr. 123-5592; 2004, Nr.37-545; Nr. 103 - 3787; 2005, Nr. 143-5175; 2006, Nr.116-4402; 2007, Nr.4-161; Nr.55-2127;2009, Nr.117-4993; Nr.144-6352; 2010, Nr.84-4401; 2011, Nr.62-2937; Nr.72-3476; Nr.78-3802);
 - Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-01-20 įsakymas Nr.DI-35 „Dėl rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 18-554);
 - Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimas Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. 22-652; Žin., 1997, Nr. 38-940; Žin., 2003, Nr. 105-4709);
 - Telšių regiono plėtros planas 2006-2013 m.;
 - Telšių apskrities teritorijos bendrasis planas (generalinis) planas, pradėtas rengti Telšių apskrities viršininko 2005-08-26 įsakymu Nr. 1626, Telšių apskrities teritorijos vystymo koncepcija, patvirtinta Regiono plėtros tarybos podėdyje 2008-03-28 sprendimu Nr. P.25-6. Sprendiniai aprobuoti Regioninės plėtros tarybos podėdyje 2010-04-20 sprendimu Nr. P.25-21;
 - Mažeikių miesto teritorijos bendrasis planas, patvirtintas 2009 03 27 Mažeikių rajono savivaldybės sprendimu Nr. T1-94;
 - Mažeikių rajono teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Mažeikių rajono savivaldybės 2009 03 27 sprendimu Nr. T1-95;

- Mažeikių miesto naujų vandenvalos įrenginių specialusis planas, patvirtintas Mažeikių rajono tarybos 2000 05 04 sprendimu Nr. 19;
- Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus 2005 02 02 įsakymu nr. V-11 parengtas nacionalinių dviračių trąsų specialusis planas;
- Mažeikių rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialusis planas, patvirtintas mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 01 30 sprendimu Nr. T1-14;
- Mažeikių rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schema, patvirtinta mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 03 27 sprendimu Nr. T1-96;
- Mažeikių rajono 2008-2013 metų strateginio plėtros plano, patvirtinto Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2008 04 25 sprendimu nr. T1-123 „Dėl mažeikių rajono 2008-2013 metų strateginio plėtros plano patvirtinimo“;
- Mažeikių rajono savivaldybės 2008-2013 m strateginis plėtros planas;
- Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Žin., 2000, Nr. 74-2262);
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571);
- Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas (Žin., 2000, Nr. 64-1937);
- Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2005 m. rugpjūčio 8 d. įsakymas Nr. 4-293 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2000 m. gruodžio 1 d. įsakymo Nr. 405 „Dėl Išorinės reklamos įrengimo tipinių taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2005, Nr. 97-3683);
- Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. IV-138 „Dėl Reklamos kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose įrengimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 50-1674);
- LR aplinkos ministro įsakymas dėl STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ patvirtinimo pakeitimo. 2000.01.10 Nr. D1-21 (žin., 2008-01-17, Nr.7-253);
- LR Vyriausybės nutarimas 1992-05-12 Nr.343 „Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos“ (Žin.,1992,Nr.22-652) ir vėlesnė jo redakcija: 1995-12-29 Nr.1640 (Žin.,1996,Nr.2-43) ir 2003-01-28 Nr.110 (Žin.,2003,Nr.11-407);
- LR aplinkos ministro įsakymas dėl statybos techninių reikalavimų reglamento STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos, reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“. 2001 m. birželio 14 d. Nr.317;
- LR aplinkos ir susisiekimo ministerijų techninių reikalavimų reglamentas STR 2.06.03:2001 „Automobilių keliai“. 2001-12-18 Nr. 603/456;
- LR sveikatos apsaugos ministro įsakymas dėl Lietuvos higienos normos HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“. 2007 m. liepos 2d. Nr. V-555;

- LR bevariklio transporto įstatymas. 2000 m. birželio 20 d. Nr. VIII-1744, (žin., 2000, Nr. 56-1642);
- LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (Žin., 1996, Nr.82-1965; 2005, Nr.84-3105);
- LR Vyriausybės 2004-08-18 nutarimas Nr.967 „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo“ (Žin., 2004, Nr.130-4650);
- AM 2001-11-07 įsakymas Nr.540. „Dėl paviršiaus vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklių“ (Žin.,2001,Nr.95-3372);
- LR sveikatos apsaugos ministro įsakymas Dėl Lietuvos higienos normos HN 35:2007 „Didžiausia leidžiama cheminių medžiagų (teršalų) koncentracija gyvenamosios aplinkos ore“ patvirtinimo. 2007 m. gegužės 10 d. Nr. V-362;
- LR Vyriausybės 2004-07-16 nutarimas Nr.920 „Dėl teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin.,2004, Nr.113-4228);
- Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklės (Žin., 2006, Nr. 66-2429);
- LR aplinkos ministro įsakymas dėl STR 2.02.08:2005 „Automobilių saugyklų projektavimas“ įsakymas D1-83 (Žin., 2005-02-19, Nr. 24-787);
- LR Nekilnojamojo kultūros vertybių apsaugos įstatymas Nr. I-733, 1994-12-22 (Žin., 1995-01-06, Nr. 3-37) ir jo pakeitimai;
- Lietuvos Respublikos vyriausybės 2004 08 19 nutarimas „Dėl saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“ Nr. 996;
- Nacionalinė darnaus vystymo strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 09 11 nutarimu Nr. 1160;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 08 22 nutarimas Nr. 909 „Dėl Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“.
- 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
- Kelių eismo konvencija (Žin., 2002, Nr. 2-54);
- Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymu (Žin., 1991, nr. 30-804; 2002, Nr. 29-1034);
- Lietuvos Respublikos kelių įstatymu (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 2002 Nr. 101-4492);
- Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymu (Žin., 2000, Nr. 92-2883;2007, Nr. 128-5213);
- Kelių priežiūros tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vyriausybės 2004 m. vasario 11 d. nutarimu nr. 155 „Dėl Kelių priežiūros tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2004 Nr. 25-771);
- Kelių eismo sąlygų kontrolės tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. spalio 24 d. įsakymu nr. 5-V-671 (Žin., 2005, Nr. 130-4700);

- Kelių techniniu reglamentu KTR 1.01;2008 „Automobilių keliai“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-01-09 įsakymu Nr. D1-11/3-3 (Žin., 2008, Nr. 9-322);
- Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 „Dėl Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 134-4878);
- Automobilių kelių juostos naudojimo inžineriniams tinklams kloti bendrosiomis taisyklėmis BI ITK 09, patvirtintomis Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos generalinio direktoriaus 2009 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. V-329 (Žin., 2009, nr. 133-5825);
- kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, nutarimais, įsakymais, statybos techniniais reglamentais, projektais ir planais nurodytais planavimo sąlygose.

1. ESAMA BŪKLĖ

1.1. Mažeikių miestas

Pagal dydį ir gyventojų skaičių Mažeikiai (40,93 tūkst. gyv.) yra aštuntas miestas šalyje, šalia esanti Mažeikių naftos perdirbimo įmonė „Mažeikių nafta“ - ne tik valstybinės, bet ir tarptautinės reikšmės objektas, turintis labai didelę reikšmę apskrities ekonominei ir socialinei raidai.

Mažeikių miestas įsikūręs Šiaurės Lietuvoje, ant Ventos upės kranto. Jis yra tik 10 km nuo pasienio su Latvija. Mažeikiai yra šiek tiek atokiau nuo kitų didesnių Lietuvos miestų, tad savo regione yra gana reikšmingi. Mažeikių regione gyvena beveik 66.000 žmonių, 41.000 - pačiuose Mažeikiuose.

Mažeikių miesto teritorija ribojasi su Paukšių apsaugai svarbia teritorija Ventos upės slėnis (NATURA 2000 teritorija). Paukščių apsaugai svarbioje teritorijoje Ventos upės slėnyje (LTAKMB002), Ventos upė ir jos pakrančių pievos yra svarbi griežlės (*Crex crex*) ir tulžio (*Alcedo atthis*) perimvietė.

Istorija. Pirmą kartą Mažeikių vardas rašytiniuose šaltiniuose buvo paminėtas 1335 m., kai Livonijos ordino kronikininkas aprašė vieną iš daugelio lietuvių žemių puolimų. Iki 1869 m. kai buvo atidaryta stotis ir geležinkelis, jungiantis Vilnių, Lietuvos sostinę, su Liepoja (Latvija), Mažeikiai buvo nereikšmingas kaimelis tarp pelkių ir miškų. Tada prasidėjo miesto klestėjimo periodas. Pirmieji sklypai netoli geležinkelio buvo skirti verslininkams, ėmė formotis pirmosios miesto gatvės. Mieste apsigyveno skirtingų tautybių žmonės: žydai, rusai, lietuviai, latviai. Pirmosios religinės institucijos Mažeikiuose buvo stačiatikių bažnyčia ir sinagoga. Katalikų bažnyčia duris atvėrė tik 1905 metais. Miesto gyvenimas tapo aktyvesnis, plėtėsi verslas, atidarytos naujos parduotuvės ir gamyklos, įsteigtos mokyklos ir bibliotekos. Miesto plėtrą pristabdė Pirmasis pasaulinis karas. Nepaisant to, miestas greitai atsigavo ir Lietuvos nepriklausomybės metais tapo reikšmingu centru Lietuvos geležinkelių sistemoje, jungiančiu Lietuvą su Klaipėdos uostu. Per trumpą laikotarpį Mažeikiai tapo

pirklių miestu, bet po ekonominio perversmo įgavo gamybinio miesto statusą. Antrojo Pasaulinio karo metais prasidėjusi nacionalizacija ir masiniai trėmimai sukėlė naujų sunkumų. Sovietų pastangos atkurti sugadintą Mažeikių infrastruktūrą buvo sėkmingos - buvo atidaryta alaus darykla, linų, avalynės fabrikai, kepykla, pradėtas gaminti sviestas. Akivaizdūs pokyčiai buvo pastebėti ir kultūriniame miesto gyvenime, kai duris atvėrė kultūros namai, muzikos mokykla, įsteigtos kelios naujos vidurinės mokyklos. Didžiausiu pramonės miestu Žemaitijos regione Mažeikiai tapo 1980 metais, kai atsirado naftos perdirbimo įmonė. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Mažeikių klestėjimo metai baigėsi. Nesėkminga privatizacija, nuostoliai Rusijos rinkoje ir nesėkmės daugelyje vietos bendrovių sukėlė begales problemų. Tačiau gyvenimas mieste nesustojo.

Mažeikiai dabar. Istorinės aplinkybės Mažeikiuose nulėmė didelį vietinių gyventojų skaičių, kurie bendromis pastangomis sukūrė dabartinį miesto veidą. Stambios įmonės, tokios kaip "Mažeikių pieninė", „Pieno žvaigždės", "Mažeikių duona", "Mažeikių betonas" neleidžia sustoti suktis vietos ekonomikos varikliui. Miesto bendruomenė taip pat neleidžia nuskursti kultūros ir švietimo sritims. Mažeikiuose - penkios religinės šventyklos, kurios ne tik puošia miestą, bet ir suteikia dvasinio įkvėpimo: pora Romos katalikų bažnyčių ir po vieną stačiatikių, liuteronų ir baptistų. Istoriniam paveldui reikšmingas Mažeikių miesto muziejus, paminklai žinomiems rašytojams ir istorinėms asmenybėms, senoviniai pastatai (šiam sąrašui, beje, yra ir traukinių stotis), simbolinės skulptūros praeities įvykiams atminti, kurie vis dar gyvi vietos gyventojų atmintyje. 18-oje Mažeikių švietimo įstaigų išsilavinimą gavo daug gerai žinomų, talentingų žmonių: sportininkų, muzikantų, aktorių, menininkų.

Mažeikių miesto gyventojų skaičiaus kitimas

Labiausiai tikėtina, kad Mažeikiuose gyventojų skaičius išliks stabilus ar neženkiai didės (1.1.1 lentelė).

1.1.1 lentelė. Prognozuojamas gyventojų skaičius kaita Mažeikiuose 2007-2027 metų periodu

Teritorinis vienetas	Gyventojų skaičius (tūkst.), 2007 m.	Prognozuojamas gyventojų skaičius (tūkst.), 2027 m.
Mažeikių m.	40,8	42,5

1.2. Mažeikių miesto klimatinės ypatybės

Mažeikiai patenka į Žemaičių klimatinio rajono Ventos vidurupio žemumos parajonį, kuriam būdingas drėgno oro masių kilimas vakariniais aukštumų šlaitais bei vietos aukščio poveikis. Vidutinė metinė oro temperatūra +6,0 - +6,5. Vidutinis metinis kritulių kiekis 500-600 mm. Vidutinis metinis vėjo greitis 3,0-3,5 m/s. Vidutinė metinė saulės spindėjimo trukmė – 1800-18500. Mažeikių miesto teritorijai būdinga dažniausiai nepastovi sniego danga, vienas iš mažesnių dienų skaičius su sniego danga Lietuvoje (80–90 dienų per metus), dienų skaičius be šalnų (140-150 dienų per metus). Teritorijai būdingi vyraujantys vakarų, pietvakarių vėjai.

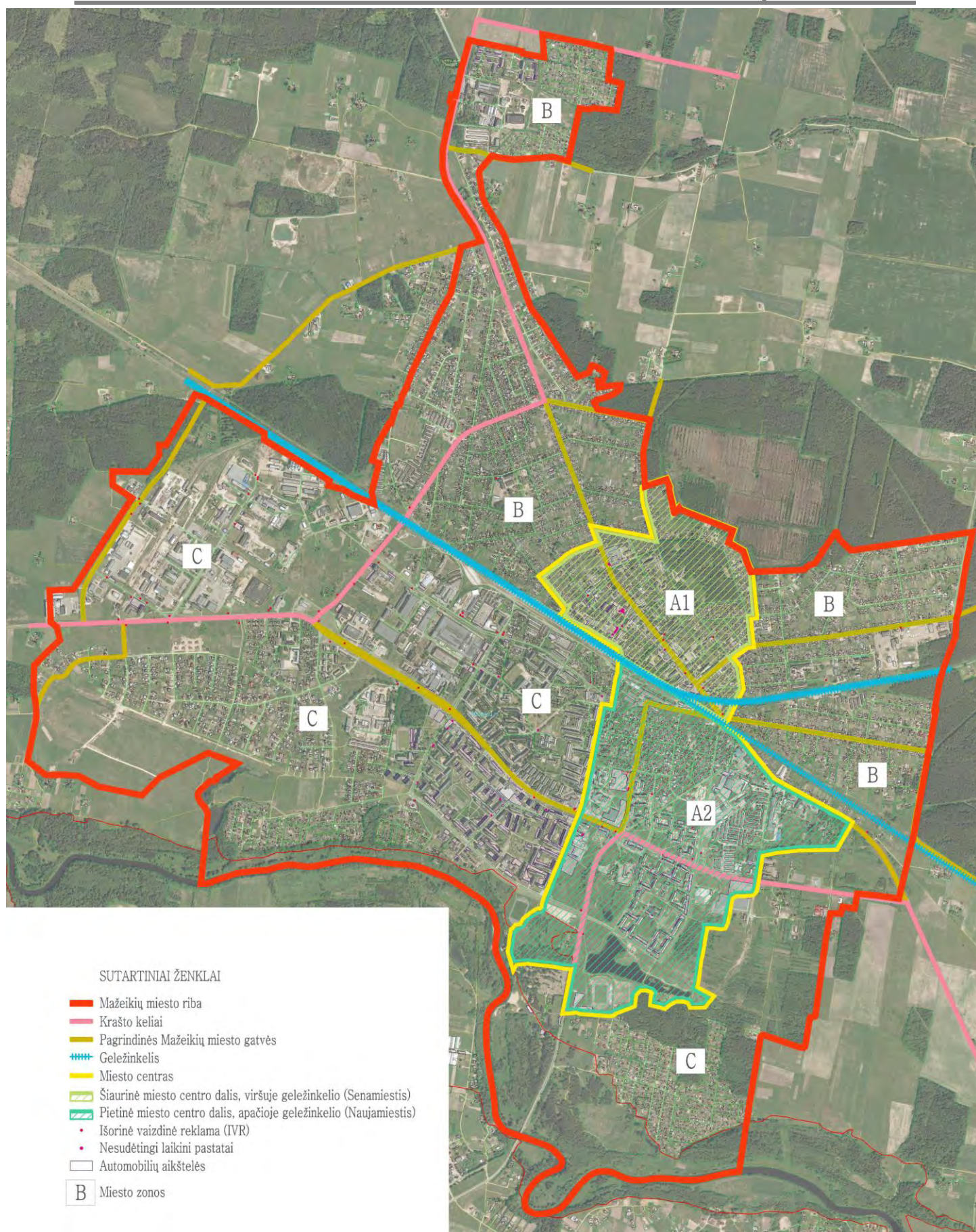
1.3. Mažeikių miesto oro kokybė

Mažeikių mieste bendras išmetamų teršalų kiekis nors ir nežymiai, bet didėja. Pagrindines KD_{10} koncentracijų viršijimo priežastis – dėl nevalytų miesto teritorijų ir nesužaliavusių želdinių; žiemos metu – dėl intensyvaus kūrenimo; dėl nepalankių sklaidai meteorologinių sąlygų (Mažeikiuose nepalanki vėjo kryptis – šiaurės vakarų); vykdomų statybų. Keturiolika kilometrų į šiaurės vakarus nuo Mažeikių miesto pastatyta didžiausia Pabaltijyje - Mažeikių naftos perdirbimo įmonė. Ši chemijos pramonės įmonė aplinkosauginiu požiūriu yra aktuali ne tik Mažeikių rajonui, bet ir kitiems regionams. Mažeikių rajono oro kokybė labai priklauso nuo stambaus teršėjo – AB „Mažeikių nafta“.

1.4. Mažeikių miesto zonavimas

Mažeikių miesto plane nustatomos šios zonos (2.5.1 pav.):

- Zona A - Miesto centro zona;
- Zona A1 - Šiaurinė miesto centro zona, aukščiau geležinkelio (Senamiestis);
- Zona A2 - Pietinė miesto centro zona, žemiau geležinkelio (Naujamiestis);
- Zona B - Kita miesto zona aukščiau geležinkelio;
- Zona C - Kita miesto zona žemiau geležinkelio.

1.4.1 pav. Mažeikių miesto zonavimas

1.5. Nesudėtingi laikini statiniai

Nesudėtingų laikinųjų pastatų projektavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymas 2010 rugsėjo 27 d. Nr. D1-812 "Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.07:2010 "Nesudėtingi statiniai" patvirtinimo.

Pagrindinės sąvokos

1. Laikinas statinys – statinys, skirtas naudoti ne ilgiau kaip 3 metus, pagamintas gamykloje ar pastatytas iš surenkamų konstrukcijų, kurį galima išardyti ar perkelti į kitą vietą ir kuris neturi pamatų, bet remiasi į žemės paviršių:

- kioskas;
- gatvių prekybos, pramogų ar parodos paviljonas;
- parodos eksponatas;
- palapinės danga ar pneumatinis apvalkalas;
- vagonėlis;
- konteineris;
- įvairios paskirties aikštelė su dirbtine danga;
- statybininkų, tyrėjų ar kitos terminuotos veiklos reikmėms skirtas statinys.

Laikinas statinys ir teisės į jį Nekilnojamojo turto registre neregistruojami [4.1].

2. Nesudėtingas statinys – paprastų konstrukcijų pastatas, kurio visų aukštų, rūsio (pusrūsio), antstatų, pastogės patalpų ir naudojimo paskirtimi susietų priestatų plotų, apskaičiuotų tarp išorinių sienų išorinių paviršių, suma yra ne didesnė kaip 80 kvadratinė metrų; paprastų konstrukcijų inžinerinis statinys [4.1]. Pastato ir inžinerinio statinio paprastų konstrukcijų požymius ir techninius parametrus nustato normatyviniai statybos techniniai dokumentai [4.1].

3. Kioskas – smulkios prekybos reikmėms skirtas nedidelis lengvų konstrukcijų pastatas, kurio užimamas žemės plotas yra ne didesnis kaip 15 m² ir kurio dalis sienų (jų viršutinės dalys) ištiklintos ir prekyba vyksta per priekinėje sienoje esančią vitrinos angą.

4. Paviljonas – įvairios paskirties lengvų konstrukcijų pastatas, kurio dalis ar visos sienos ištiklintos ir kuris yra atskiras statinys ar priestatas prie kito pastato, tačiau turintis atskirą įėjimą ir atskirą stogą.

5. Palapinė – lengvas karkasinis inžinerinis statinys, aptemptas audeklu ar apdengtas kita lengva medžiaga.

6. Pneumatinis apvalkalas – oro slėgiu palaikoma konstrukcija, tvirtikliais sujungta su žeme (tiesiogiai ar per pamatus), pagaminta iš plonos ir lanksčios medžiagos, kuri uždengia patalpą kaip stogas ir sienos (tokiu atveju tai pastatas) arba tik kaip stogas (tokiu atveju – inžinerinis statinys).

7. Pavėsinė (altana) – nedidelis lengvų konstrukcijų dekoratyvinis pastatas ar inžinerinis statinys (priklausomai nuo konstrukcijos) su ištisomis ar ažūrinėmis sienomis per visą ar dalį jų aukščio.

Nesudėtingi statiniai skirstomi į grupes. Kai kuriuos nesudėtingus statinius tam tikromis aplinkybėmis galima statyti be projekto ir leidimo. Tai vadinamieji I grupės

nesudėtingi statiniai – patys paprasčiausi pagal savo konstrukcines savybes ir matmenis. Kiti, sudėtingesni, priskiriami II grupei. Privaloma parengti jų supaprastintą projektą. Pabrėžtina, kad statant jautriose teritorijose (saugomose, kultūros paveldo statinių) privaloma parengti net ir I grupės nesudėtingų statinių supaprastintą projektą. Šis projektas turi būti pasirašytas atitinkamų valstybės ir savivaldybės įgaliotų valstybės tarnautojų, t. y. projektui turi būti raštiškai pritarta. Jei pritariant supaprastintam projektui bus įrašytas nurodymas statinį nugriauti iki nustatytos datos, toks nesudėtingas statinys bus laikomas laikinu.

1.5.1 Nesudėtingų laikinų statinių Mažeikių mieste esama padėtis

Analizė atlikta natūrinių tyrimų būdu, apėinant teritorijas.

Nesudėtingi laikini statiniai Mažeikių mieste nagrinėjimi atskirose miesto zonose (1.4.1 pav.).

Nesudėtingų laikinų statinių tipai Miesto centre (A1 zona – šiaurinė miesto centro zona, aukščiau geležinkelio (Senamiestis))

Šioje teritorijoje vieni iš svarbiausių nesudėtingų laikinų statinių - keletas kioskų, vienas paviljonas (Respublikos ir Vasario 16 – osios gatvių kampas) ir devėtų rūbų turgaus laikinieji statiniai.

Naujų ir išlikusių senų laikinųjų statinių dizainas ir medžiagos – skiriasi, todėl matyti, kad laikinųjų statinių projektuotojai – skirtingos įmonės. Šie minėti aspektai – nesukuria bendro vieningo vaizdo Mažeikių “Senamiesčio” teritorijoje.

1.5.1.1 pav. Devėtų rūbų turgavietė ir jos laikinieji statiniai pačiame miesto centre (Senamiestyje) darkantys miesto centro įvaizdį.

1.5.1.2 pav. Skirtingo dizaino nauji (ir renovuoti) laikinieji statiniai Miesto centre (Senamiestyje)

Nesudėtingų laikinų statinių tipai Miesto centre (A2 zona - pietinė miesto centro zona, žemiau geležinkelio (Naujamiestis))

Šioje teritorijoje randama daugiau (palyginus su Senamiesčiu) kioskų ir kitų laikinųjų statinių, tačiau kiekvienas statinys skirtingas, ir jų išdėstymas plane chaotiškas.

1.5.1.3 pav. Mediniai kioskai A2 miesto zonoje

1.5.1.4 pav. Skardiniai kioskai A2 miesto zonoje

Nesudėtingų laikinų statinių tipai kitoje miesto zonoje (B ir C zonos)

Nesudėtingų laikinų statinių situacija kitose (ne centro) miesto zonose (B ir C) panaši kaip ir centro zonos. Tik C miesto zonoje kioskų ir kitų laikinųjų statinių daugiau nei B zonoje (kaip ir IVR).

1.5.1.5 pav. Skirtingo tipo kioskų dizainai C miesto zonoje

1.5.1.6 pav. Idomesnikioskų dizainai C miesto zonoje

1.5.2 Išvados

- Mažeikiuose tarp laikinųjų statinių daugiausiai pasitaiko – kioskų, paviljonai ir kiti laikinieji statiniai tik keli (svarbesni paviljonai: 1. paviljonas - Vasario 16 – osios gatvė (A1 zona, Senamiestis)) 2. paviljonas - Gabijos take (C miesto zona (kitoje miesto dalyje žemiau geležinkelio));
- Ypatingai prasta devėtų rūbų turgelio laikinųjų pastatų būklė (A1 miesto zonoje (Senamiestyje));
- Laikinųjų statinių objektai dominuoja C ir A2 miesto zonose (daugiabučių ir komercinės paskirties kvartaluose (pvz., teritorija tarp Sedos ir Ventos gatvių));
- Visame mieste laikinųjų statinių (naujai suprojektuotų ir išlikusių senų laikinųjų statinių) dizainas, stilius ir medžiagiškumas skiriasi. Šiuo aspektu laikinieji statiniai gadina Mažeikių miesto estetinį vaizdą.
- Išskiriant spalvas – dominuoja pilkos spalvos, bet sutinkamos ir melyna, geltona, ruda, bei vyšninė spalvos;
- Dominuojančios medžiagos - skarda, rečiau – mediena bei plytų mūras (paviljonuose dominuoja – plytų mūras);
- Mažeikių mieste yra apie 36 kioskai, iš jų 31 naujas, 5 - blogos kokybės (devėtų rūbų prekybvietė) ir du paviljonai.

1.6. Išorinė vaizdinė reklama

Išorinė reklama – reklama, kurios pateikimo priemonės yra ne patalpose. Šioms pateikimo priemonėms priskiriamos įvairios specialios (stendai, skydai, stulpai, vitrinos, iškabos ir pan.) ir pritaikytos (pastatų sienos, stogai, laikinieji statiniai, transporto priemonės, oro balionai ir pan.) reklamos pateikimo priemonės (LR Reklamos Įstatymas, 2000 07 18 Nr.VIII-1871).

Išorinės vaizdinės reklamos (toliau – IVR) situacija Lietuvoje atspindi mūsų Įstatyminės bazės ir spartaus „vakarėjimo“ rinkos ekonomikos sąlygomis neatitikimus – t.y. – tarnybos, prižiūrinčios miestų estetinį įvaizdį ar miestų ūkį, siekiančios eismo saugumo ne visada gali motyvuotai atsispirti „užgriuvusios“ reklamos stendų kiekio, jų dydžio ir formų gausai. Dažniausiai tenkinamasi pasekmėmis, kai reklaminiai stendai ar naujų technologijų ekranai. įrengiami tose vietose, kur daugiausiai žmonių (miestų centrai, kitos gausiai lankomos urbanizuotos teritorijos - kur yra pats brangiausias reklaminis stendų plotas), ir kai IVR pradeda konfliktuoti su pastatais, atviromis erdvėmis, šlaitais, taip pat ir tarpusavyje. Be to, IVR – ir eismo saugumą įtakojantis reiškinys.

Pagrindinės sąvokos ir sutrumpinimai

Išorinė vaizdinė reklama (IVR) – rašytinis reklamos tekstas (informacija) arba vaizdo reklama, kurių pateikimo priemonės yra ne patalpose. Šioms pateikimo priemonėms priskiriamos įvairios specialios (stendai, skydai, stulpai, vitrinos, iškabos ir pan.) ir pritaikytos (pastatų sienos, stogai, laikinieji statiniai, transporto priemonės, oro balionai ir pan.) reklamos pateikimo priemonės;

Komercinė reklama- tai reklama, kurioje skelbiama, su komercine-ūkiine, finansine ar profesine veikla susijusi informacija, kuria siekiama skatinti prekių ir paslaugų, įskaitant nekilnojamąjį turtą, teises ir įsipareigojimus, pirkimą (vartojimą);

Socialinė reklama - tai reklama, kurioje visuomenei pateikiama nekomercinė informacija apie valstybės ar vietos savivaldos institucijų, visuomeninių organizacijų bei asmenų vykdoma socialinės apsaugos, sveikatos, aplinkos apsaugos, švietimo, kultūros, mokslo ir pan, politiką bei jos įgyvendinimo priemonės;

Politinė reklama - valstybės politiko, politinės partijos, jos nario, politinės kompanijos dalyvio vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už mokestį ar kitokį atlygį arba kaip auka viešai skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu siekiama propaguoti politinę partiją, jos narį ar kandidatą;

Reklaminis įrenginys- speciali IVR pateikimo priemonė (stendas, skydas, iškaba, stulpas, nuoroda, roleris, prizmatronas, ekranas ir pan.).

Reklamos pateikimo priemonės:

- specialios (stendai, skydai, stulpai, vitrinos, iškabos ir pan.);
- pritaikytos (pastatų sienos, stogai, laikinieji, transporto priemonės, oro balionai ir pan.).

Reklaminis statinys – tvirtai sujungtas su žeme reklaminis įrenginys, pastatytas suplanuotoje teritorijoje, naudojant statybos produktus.

Kilnojamas reklaminis įrenginys – be pamatų, pastatomas ant žemės reklaminis įrenginys.

Reklaminiai skydai – reklamos įrenginiai, įrengti ant pastatų bei kitų statinių;

Reklamos plotas – IVR reklamos skleidimo, pateikimo plokštuma;

Iškabos- ant įmonės, įstaigos ar kitokios organizacijos buveinės ar padalinio pastato ar ant fizinio asmens, nesiverčiančio komercine-ūkiine veikla, namo ar kitokio pastato pateikta informacija, kurioje gali būti nurodytas tik registruotas firmos ar kitos organizacijos vardas arba patente nurodyta veikla bei verstis ja turinčio teisę asmens pavardė ir vardas,

prekių ar paslaugų ženklas, vėliava, emblema, herbas(valstybės , savivaldybės, įstaigos, įmonės, organizacijos) nurodantis naudotą ar įmonę įstaigą, organizaciją. Iškaboje taip pat turi būti nurodyta parduodamų prekių ar teikiamų paslaugų klasės arba prekybos ar paslaugų teikimo vietos rūšinis pavadinimas.

Skelbimas- tai vienkartinė trumpalaikė (iki 1 mėnesio) įvykio, renginio, akcijos ir pan. reklama (pranešimas, kvietimas), pateikiamas specialiai tam skirtose vietose.

Nuoroda – informacija, kurioje nurodomas gamintojo ar paslaugos tiekėjo (objekto) pavadinimas (asmens žymuo) pagal įmonės registravimo pažymėjimą ir/ar pagrindinę veiklą, ir/ar adresą, ir/ar kelio kryptis ir turinti tiesioginį ryšį su reklamuojamo objekto vieta.

Kompleksiniai įrenginiai – unifikuoti- bendro projekto, vienodų medžiagų arba specifiniai – su specifiniais elementais, detalėmis, medžiagomis, koloritu įrenginiai;

Trumpalaikė IVR – IVR susijusi su konkrečia švente, politiniu, kultūros, meno , sporto ar kitu visuomeniniu renginiu, kurioje rašytiniu tekstu (informacija) arba vaizdu pranešama apie šį renginį, jo rengėjus, dalyvius, renginio datą, trukmę ir vietą;

IVR projektas- iš anksto parengtų dokumentų, kuriuose pateikiami reklaminės veiklos subjekto sumanytos IVR sprendiniai (aiškinamoji dalis, skaičiavimai, brėžiniai) skirtų IVR įrengimui įteisinti ir vykdyti, visuma;

IVR projektavimas- veikla, kurios tikslas parengti IVR projektą;

Reklamos skleidėjas – IVR skleidimo priemonėmis reklamą skleidžiantis juridinis ar fizinis asmuo.

Reklaminės veiklos subjektas- reklamos davėjas, gamintojas, tarpininkas ar skleidėjas;

Architektūros detalės – portikai, erkeriai, karnizai, frizai, kolonos, parapetai, piliastrai, rustikos, markizės, rozetės, nišos ir pan.

Fasado elementai- langai, durys, balkonai, lodžijos ir pan.

Miesto baldai (mažosios architektūros formos) visuomeninio transporto keleivių laukimo paviljonai, stoginės,pavėsinės, suolai ir t.t.

KP - Kompleksinis projektas – vieningos kompozicijos architektūrinis-dizaino projektas, tam tikros miesto zonos, aikštės, gatvės, pastatų komplekso ar pastato IVR įrenginių sklaidai ir pačių reklamos įrenginių estetikai išspręsti.

Reklaminių įrenginių kvalifikacija

1. Pagal funkcijas ir tikslus:

1.1. prekinė (komercinė) reklama (skirta prekėms ir paslaugoms populiarinti) - (Mažeikių mieste gausiai aptinkama);

1.2. neprekinė (nekomercinė) reklama skirta idėjoms propaguoti. Mažeikiuose neaptikta, nebent tik autobusų stotelėse).

2. Pagal reklamos turinį:

2.1. informaciniai (mažeikių mieste informacinių IVR – yra labai daug):

2.1.1. miesto informacija (turistinės schemos, žemėlapiai ir pan.)

- turistinė informacinė sistema (turistinės schemos, žemėlapiai, kryptinės nuorodos į turistinius objektus);

- miesto gatvių, pastatų ženklinimo sistema.

2.1.2. skelbimai (reklaminiai įrenginiai centrinėje miesto dalyje bei visuomeniniuose mikrorajonų centruose: viešųjų renginių, teatrų repertuarų anonsavimo įrenginiai).

2.1.3. Iškabos.

2.2. Komerciniai (Mažeikiuose komercinių IVR aptinkama daug):

2.2.1. nuorodos;

2.2.2. kiti komerciniai reklaminiai įrenginiai;

2.3. politinė reklama (politinės kampanijos laikotarpiu).

3. Pagal techninius parametrus, įrengimo vietą:

- 3.1. reklaminiai įrenginiai ant pastatų (BILLBOARD) (aptinkama ir Mažeikių mieste);
 - 3.1.1. ant pastato sienų (reklaminės iškabos, įrengiamos lygiagrečiai pastato fasadui ar statmenai pastato fasadui (konsolinės), skydai);
 - 3.1.2. ant pastato stogo (tūrinės raidės, tūriniai logotipai (simboliai), prekiniai ženklai).
- 3.2. Atskirai stovintys reklaminiai įrenginiai (FREEBOARD) (aptinkama ir Mažeikių mieste);
 - 3.2.1. reklaminiai statiniai;
 - 3.2.2. kilnojami reklaminiai įrenginiai;
- 3.3. Miesto balduose integruoti (keleivių laukimo paviljonuose, ant suolų).
- 3.4. Ant infrastruktūros objektų miesto erdvėje virš gatvių (transparantai) (mažeikių mieste – nėra).
- 3.5. Ant Transporto priemonių.
- 3.6. Ant laikinųjų statinių (kioskų, paviljonų, lauko kavinių, statybiečių aptvarų) (Tokio tipo IVR labai daug).

4. Pagal įrengiamos reklaminės plokštumos padėtį:

- 4.1. Statmenai pastato fasadui (konsoliniai);
- 4.2. Lygiagrečiai pastato fasadui.

5. Pagal užimamą tūrį:

- 5.1. Plokštuminiai;
- 5.2. Tūriniai.

6. Pagal apšvietimą:

- 6.1. šviečiantys – apšvietimas įrengtas įrenginio viduje ar apšviestos specialia įranga, nukreipta į reklamos plotą;
- 6.2. nešviečiantys- (be apšvietimo).

7. Pagal vienos reklaminės plokštumos gabaritus:

- 7.1. maži- iki 3 m²;
- 7.2. vidutiniai – nuo 3 iki 10 m²;
- 7.3. dideli – nuo 10 iki 32 m²; (3x6, 4x6)
- 7.4. labai dideli – nuo 32 m²; (4x8)

8. Pagal skleidžiamos reklamos laikotarpį:

- 8.1. trumpalaikiai:
 - 8.1.1. iki 30 kalendorinių dienų –skelbimai, virš gatvių transparantai, proginiai renginių metu, rinkiminės agitacijos metu reklamai;
 - 8.1.2. iki statybos pabaigos- ant statybiečių aptvarų, pastolių, rekonstruojamų pastatų pastolių.
- 8.2. ilgalaikiai virš 30 kalendorinių dienų.

9. Pagal naudojamos reklamos turinio kaitą, dinamiką:

- 9.1. statiški, nekintamo vaizdo;
- 9.2. kinetiniai, kintamo vaizdo:
 - 9.2.1. mechaniniai dinaminiai (kelių besikeičiančių plokštumų);
 - 9.2.2. kintamo vaizdo elektroniniai (vaizdo ekranai, bėgančioji reklama).

1.6.1 Išorinės vaizdinės reklamos Mažeikių mieste esama padėtis

Analizė atlikta natūrinių tyrimų būdu, apėmiant teritorijas.

Mieste esančią negausią IVR galima suskirstyti į tris pagrindinius tipus (didelio formato IVR statiniai, vidutinio formato IVR statiniai ir IVR ant statinių).

A) IVR statiniai. Šie reklamai skirti atskirai statomi statiniai paprastai labiausiai įtakoja esamą miestovaizdį ir gali sumenkinti esamo užstatymo fragmentus ir atvirų erdvių vertingąsias savybes. Todėl labai svarbus jų dydžio, formos ir pastatymo vietos parinkimas. Esami IVR statiniai – tai keletas didelio formato stendų, (prie įvažiavimų į Mažeikių miestą, ir prie krašto kelių (Sedos, Žemaitės, Skuodo ir Algirdo gatvėse) Dauguma IVR statinių, nurodantys informaciją apie greta esantį objektą: prekybos centras „Maxima“, degalinė „RV“, arba paslaugą gretimame objekte. Šiuos IVR statinius galima priskirti „nuorodų ir miesto informacijos stendų“ grupei. Prie „nuorodų ir miesto informacijos stendų“ grupės priskiriami ir nekomerciniais tikslais įrengiami informacijos stendai, skirti turistams ir pan. Vienas tokių pavyzdžių – stendai su informacija apie Mažeikių rajoną, ar miesto žemėlapis (prie įvažiavimų į miestą (Laisvės ir Sedos gatvėse)).

B) IVR ant statinių. IVR ant statinių kiek kitaip veikia aplinką nei IVR statiniai. Šie reklamai skirti įrenginiai kiek mažiau įtakoja erdves, nes jie įrengiami ne atviroje erdvėje, o ant pastatų fasadų ar kitų statinių (tvorų ir pan.). Šie įrenginiai gali būti pakankamai gerai įkomponuoti į pastatų fasadus, kai jau projektavimo stadijoje pastatų autoriai numato jiems vietą (žr. 1.6.1 pav. 3.). Kiti atvejai (gerai, kad jie Mažeikiuose retai pasitaikantys) – kai stendai reklamai „atsiranda“ pastato savininkui nusprendus išnuomoti savo pastato fasado dalį reklamos tikslams (žr. 1.6.1 pav.).

Tokie sprendimai paprastai gadina ne tik pastato architektūrinę išraišką, bet ir įtakoja miesto „veidą“, nes pastatų fasadai yra ir viešos erdvės sudedamoji dalis. Todėl pastato savininko privatūs norai privalo būti derinami su estetiniais miesto įvaizdžio formavimo principais.

1.6.1.1 pav. IVR ant statinių – kai reklamos stendai
atsiranda „patobulinus“ architektūrą

Kita IVR ant statinių įrenginių grupė – kaip ir IVR statiniai, - nuorodos ir miesto informacijos stendai, tik ant statinių. Čia, kaip ir aukščiau minėtu atveju, svarbu, kad šie įrenginiai būtų profesionaliai įkomponuoti į esamų statinių fasadus.

Dar viena Mažeikiuose esančių IVR įrenginių – laikina IVR ant statybiečių aptvėrimų. Nors šie įrenginiai yra laikini, jų poveikis gali būti labai reikšmingas, priklausomai nuo vietos, kur statyba vykdoma. Ilgesniam laikui sustojusių statybų atveju tokių IVR įrenginių „laikinumas“ nusitęsia neprognozuojamam laikotarpiui.

IVR tipai naudojami miesto centre (A1 miesto zona – šiaurinė miesto centro zona, aukščiau geležinkelio (Senamiestis))

Nustatyta, kad šioje teritorijoje yra šių tipų IVR:

1. Reklaminės iškabos. Įmonių ir įstaigų pavadinimai:

1.1. fasado plokštumoje (ant stendų, atskiros tūrinės raidės, užrašai, piešiniai ant fasado plokštumų); tai gausiausia IVR grupė. Paplitę visoje teritorijoje;

1.2. ant konsolės, statmenai fasadui (vientiso tūrio, atskiros raidės). Paplitę visoje teritorijoje;

1.2. ant laikinųjų statinių (kioskelių ir kt.);

1.3. kilnojamieji įrenginiai. Paplitę visoje teritorijoje.

1.6.1.2 pav. 1. Respublikos gatvė, IVR ant stoties pastato fasado. 2. Laisvės gatvė (IVR ant pastato ir ant kioskelio)). 3. Vydūno g. IVR ant pastato fasado

2. Stacionarūs pėstiesiems skirti IVR įrenginiai (mažų ir vidutinių gabaritų):

2.1. viopusiai stendai;

2.2. dvipusiai stendai.

1.6.1.3 pav. 1. Laisvės gatvė, dvipusis IVR. 2. Respublikos gatvė, informacinis dvipusis IVR
3. Laisvės gatvė laikinas informacinis vienpusis IVR. 4. J. Jablonskio gatvė (savos gamybos reklama)

VR tipai naudojami miesto centre (A2 miesto zona - pietinė miesto centro zona, žemiau geležinkelio (Naujamiestis)).

Nustatyta, kad šioje teritorijoje yra šių tipų IVR:

1. Reklaminės iškabos. Įmonių ir įstaigų pavadinimai:

- 1.1. fasado plokštumoje (ant stendų, atskiros tūrinės raidės, užrašai, piešiniai ant fasado plokštumų); tai gausiausia IVR grupė. Paplitę visoje teritorijoje;
- 1.2. Ant laikinųjų statinių (kioskelių ir kt.)

1.2. ant konsolės, statmenai fasadui (vientiso tūrio, atskiros raidės). Paplitę visoje teritorijoje;

1.3. iškeltos virš pastato (Šauklių g.);

1.4. kilnojamieji įrenginiai. Paplitę visoje teritorijoje. 1.5. kilnojamieji įrenginiai (daugumoje gatvių).

1.6.1.4 pav. 1. Naftininkų gatvė, IVR ant pastato fasado. 2. Naftininkų gatvė, (IVR ant pastato fasado). 3. Naftininkų gatvė, (IVR virš pastato fasado).

2. Stacionarūs pėstiesiems skirti IVR įrenginiai (mažų ir vidutinių gabaritų):

2.1. viopusiai stendai (Vilniaus, šv. Gertrūdos, Šauklių, Nemuno g.);

2.2. dvipusiai stendai (Vilniaus, šv. Gertrūdos, Šauklių, Nemuno g.);

2.3. cilindro formos (Vilniaus g.);

2.4. kubo formos (Vilniaus g.);

2.5. stendai miesto balduose- konsoliniai dvipusiai stendai ant šviestuvų stovų (Laisvės al.), stendai stotelių stoginėse (Laisvės al., Kęstučio, Donelaičio, Vytauto pr.).

1.6.1.5 pav. 1. Naftininkų gatvė, cilindro formos IVR. 2. Žemaitijos gatvė mišrus IVR

3. Didelių gabaritų stacionarus važiuojantiems ir pėstiesiems skirti IVR įrenginiai:

- 3.1. viopusiai, atskirai stovintys stendai (Birštono, Šauklių g.);
- 3.2. dvipusiai atskirai stovintys stendai (Šauklių g.).

1.6.1.6 pav. 1. Sedos gatvė, dvipusis IVR. 2. Žemaitijos gatvė, dvipusis IVR

IVR tipai naudojami kitose miesto zonose (B ir C zonos).

Nustatyta, kad šioje teritorijoje yra šių tipų IVR:

1. Reklaminės iškabos. Įmonių ir įstaigų pavadinimai:

- 1.1. fasado plokštumoje (ant stendų, atskiros tūrinės raidės, užrašai, piešiniai ant fasado plokštumų); tai gausiausia IVR grupė. Paplitę visoje teritorijoje;
- 1.2. ant konsolės, statmenai fasadui (vientiso tūrio, atskiros raidės). Paplitę visoje teritorijoje;

- 1.3. atitrauktos nuo fasado virš 1 a stogelio
- 1.4. iškeltos virš pastato (Šauklių g.)
- 1.5. kilnojamieji įrenginiai. Paplitę visoje teritorijoje. 1.5. kilnojamieji įrenginiai (daugumoje gatvių)

2. Stacionarūs pėstiesiems skirti IVR įrenginiai (mažų ir vidutinių gabaritų):

- 2.1. vienpusiai stendai;
- 2.2. dvipusiai stendai;
- 2.6. miesto balduose-stotelių stoginėse Birštono, Šauklių g. 2.3. stendai miesto balduose- konsoliniai dvipusiai stendai ant šviestuvų stovų (Laisvės al.), stendai stotelių stoginėse .

1.6.1.7. pav. vienpusis IVR Ventos gatvėje.

3. Didelių gabaritų stacionarūs važiuojantiems ir pėstiesiems skirti IVR įrenginiai:

- 3.1. vienpusiai, atskirai stovintys stendai;
- 3.2. dvipusiai atskirai stovintys stendai;
- 3.3. stendai, kabantys ant statinių ugniasienių, tvorų;
- 3.4. stendai kabantys ant fasadų.

1.6.1.8. pav. Laisvės gatvė, dvipusis IVR. 2. Respublikos gatvė, informacinis dvipusis IVR. 3. Laisvės gatvė laikinas informacinis vienpusis IVR. 4. J. Jablonskio gatvė (savos gamybos reklama).

Išnagrinėjus 6 Europos valstybių (Prancūzijos, Belgijos, Šveicarijos, Vokietijos, D.Britanijos, Italijos) patyrimą lauko reklamos srityje („Lauko reklama užsienio šalyse: prancūziškas situacijos atspindys“. Tinklų, Transporto, Urbanistikos ir Viešųjų konstrukcijų Tyrimo Centras – CERTU, Prancūzija, 1995 m. kovo mėn.), galima apibendrintai išskirti keletą akcentų ar išvadų, į ką kreipiamas dėmesys vienoje ar kitoje iš paminėtų valstybių:

- Akcentuojama, kad miesto vaizdas – pirmoje vietoje;
- IVR skaičiaus augimas palei gatves ir kelius stiprina aplinkos netvarkingumo įspūdį;
- Didelis plakatų skaičius ir netvarkingas jų išdėstymas skatina skelbimo efektyvumo praradimą (Italija);
- Reklama formuoja miesto įvaizdį ir gali padėti sukurti gyvybiškumo įspūdį. Bet ji gali ir piktinti, jei ji nebus atitinkamoje vietoje ir jei bus per daug agresyvi (Anglija);
- Bloga patirtis – milžiniški plakatai gyvenviečių centruose, labiausiai važinėjamuose keliuose, miestų prieigose (Italija);
- Reklama, didinant iškabų kiekį ir agresyvių plakatų skaičių, žaloja aplinką, kurioje ji instaliuota;
- Zonų, turinčių peizažinės, gamtinės, istorinės, meninės reikšmės, apsaugojimas nuo reklamos (Belgija, Prancūzija);

- Painu, kaip atskirti reklamą nuo iškabos, nors vizualus plakato poveikis tas pats (Prancūzija);
- Atskirtas viešųjų ir privačių teritorijų reglamentavimas (tik Prancūzija);
- Turi būti užtikrintas saugumas kelyje (gatvėse);
- Gyvenamosios erdvės apsaugojimas nuo reklamos;
- Ten, kur dabar “tuščia”, - būti ypač budriems;
- Pastebimas įvažiavimo į miestus “amerikonėjimas”;
- Reklamos instaliavimo reikalavimai tokie pat kaip ir pastatų statybos (Vokietija);
- Kai labiausiai matomos vietos apsaugomos, kitos teritorijos lieka atviros reklamos invazijai;
- Reklama uždrausta ten, kur gyvena žmonės (Vokietija);
- Rezidenciniuose kvartaluose reklama gali būti tik ant tam skirtų vietų;
- Draudimų trūkumas nepagerina aplinkos apsaugos (Italija);
- Fasada, juosiantys aikštę – viešosios teritorijos dalis. Todėl aplinka už kelio – šio kelio viešoji dalis;
- Industrinė ar komercinė zona sutapatinama su Reklamai praplėsta zona (Prancūzija);

Reklama draudžiama:

- Ant pastatų, įtrauktų į sąrašus (istorinių paminklų) (Prancūzija, Belgija);
- Regioniniuose parkuose, draustiniuose, gamtos paminkluose (Prancūzija, Belgija);
- Prie kelių, jei tai trukdo eismo saugumui (Šveicarija, Italija);
- Gyvenvietėse - greitkeliuose arčiau kaip 40 m nuo kelkraščio (Prancūzija);
- Gyvenvietėse - arčiau kaip 3 m nuo gatvės krašto (Šveicarija);
- Gyvenvietėse – beveik uždrausta, arba labai griežtai apribota (Vokietija);
- Viešosios teritorijos – visa reklama draudžiama (Prancūzija).

Įvertinus IVR esamą būklę 27 Europos šalyse (www.fepe-encyclopedia.com), galima daryti tam tikras išvadas – Skandinavijos šalyse populiariausi IVR dydžiai yra mažesnio formato, nei kitose Europos šalyse (ypač tai liečia “postsovietinio lagerio” valstybes). Jeigu didesniojo formato dažniausiai naudojami stendai Suomijoje yra 420x200, Olandijoje 332x236, Norvegijoje 310x209, Danijoje 333x236, Švedijoje 420x300, tai Bulgarijoje, Rumunijoje - 504x238, 600x300, 400x300, Latvijoje 504x238, Lenkijoje 504x238, 600x300, 400x300, Kroatijoje, Čekijoje, Vengrijoje, Slovėnijoje - 504x238, 400x300. Šio šaltinio duomenimis, patys didžiausi populiaraus naudojimo reklaminių stendų matmenys – Jugoslavijoje 1000x500, Slovakijoje 960x360, Rumunijoje 1200x400, Lenkijoje 1200x300, Čekijoje 960x360, Bosnijoje ir Hercegovinoje 1000x500, Austrijoje 1196x316, Belgijoje 1155x295.

Beveik visose Europos valstybėse didžiąją dalį IVR plėtoja 2 – 3 stambiausios firmos, kurios kuria bendrą šalies IVR įvaizdį (Belgijoje 87% reklamos - 2 firmos, Suomijoje 90% - 2 firmos, Olandijoje 81% 2 firmos, Danijoje 99% 2 firmos, Šveicarijoje 99% 2 firmos ir pan.). Lietuvoje IVR plėtrą taip pat vykdo keletas firmų, orientuotų į IVR plėtrą. Iš esmės, tai teigiamos tendencijos, kadangi galimas didesnis savivaldybės ir reklamos firmų bendradarbiavimas, kuriant profesionalią reklamą, tenkinančią miesto įvaizdžiui keliamus

reikalavimus, tačiau būtinas ir tarpusavio supratimas, nes svarbiausia – ne reklamos gausa, stendų dydis, o miesto panoramų, istorinės dalies, landšafto, pastatų vizualinės vertės išsaugojimas, eismo saugumas, pėsčiųjų eismo patogumas. Tai dažnai kertasi su išorinės vaizdinės reklamos komerciniais tikslais.

1.6.2 Išvados

- Visi IVR įrenginiai kartu su statiniais, želdiniais, mažosios architektūros elementais formuoja miesto erdves. Gana dažnai Mažeikių mieste minėtos IVR nėra įrengtos taip, kad pagerintų erdvių architektūrinį vaizdą.
- Mieste esančią negausią IVR galima suskirstyti į tris pagrindinius tipus (didelio formato IVR statiniai, vidutinio formato IVR statiniai ir IVR ant statinių).
- IVR reklamos daugiausiai B ir C miesto zonose (vakarinėje miesto dalyje, pramonės ir komercijos teritorijoje, taip pat prie Mažeikių miesto pagrindinių gatvių – Žemaitijos, Skuodo, Algirdo ir kt. pagrindinės miesto gatvės).
- B ir A1 miesto zonose vyrauja vidutinio dydžio IVR ir IVR ant pastatų.
- Didelio dydžio IVR dominuoja šalia pagrindinių miesto gatvių apatinėje Mažeikių miesto dalyje (žemiau geležinkelio);
- Didesnė IVR koncentracija ne tik prie pagrindinių miesto gatvių, bet ir prie prekybos centrų („maxima“, „superneto“, „iki“ ir kt. prekybos centrai);
- Pastebėta daug IVR ant prekybos kioskų ir paviljonų fasadų;
- Kai kurių IVR stendų konstrukcijos neestetinės išvaizdos (aprūdiję konstrukcijų elementai, neišvaizdžios vienos pusės stendų antrosios pusės).
- Mieste yra rankų darbo reklamų – kurie nėra geros estetiškos išvaizdos.
- vienoje vizualinėje erdvėje skirtingų dydžių, skirtingų tipų IVR;
- Skirtingo stiliaus dizaino IVR tiesioginėje gretimybėje ir apskritai visame mieste.
- IVR verslo centrų aplinkoje: chaotiška IVR sklaida prekybos, paslaugų ir verslo centrų aplinkoje;
- Svarbiausia – ne reklamos gausa, stendų dydis, o miesto panoramų, istorinės dalies, landšafto, pastatų vizualinės vertės išsaugojimas, eismo saugumas, pėsčiųjų eismo patogumas. Tai dažnai kertasi su išorinės vaizdinės reklamos komerciniais tikslais.
- IVR sklaida Mažeikiuose nėra labai agresyvi ir labai įtakojanti bendrą miesto vaizdą, todėl kol kas didelių estetinių problemų nesukelia. Todėl apibendrinant esamą IVR situaciją Mažeikių mieste, galima konstatuoti, kad IVR „vizualinės taršos“ mastai mieste yra nereikšmingi, todėl yra labai paranki proga nustatyti esminius reikalavimus IVR įrengimui.

1.7. Automobilių parkavimo aikštelių išdėstymas

Automobilis Lietuvoje

Šiuo metu šalyje skaičiuojama daugiau kaip 500 automobilių, tenkančių tūkstančiui gyventojų. Nors statistika byloja, kad ateityje šis skaičius ženkiai nesikeis, vis dėlto tai yra daug palyginti net su Vakarų Europos šalimis. Jei pažvelgtume 30 metų atgal, nusikeltume į laikus, kai buvo projektuojami ir statomi pagrindiniai šalies keliai, tiesiamos miestų gatvės, pamatytume, kad automobilizacijos lygis buvo mažesnis tris kartus.

Šis ryškus skirtumas ypač pasijautė didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Dabar tomis pačiomis gatvėmis riedantis transporto srautas reikalauja daugiau laiko keliaujant ir nemažai papildomo ploto statant ar „sandėliuojant“ transporto priemones šalia namų, darbo vietos.

Automobilis tapo neatsiejama miestovaizdžio dalimi.

Kalbėdami apie vizualinę miestovaizdžio ir kraštovaizdžio taršą, turėtume atskirai kalbėti apie automobilius ir statinius, skirtus jiems. Tiltai, viadukai, stovėjimo aikštelės, degalinės ir automobilių plovyklos, atsiradusios miesto centruose, senamiesčiuose ar šalia jų, pakeičia miesto veidą ir ne visada į gerąją pusę. Globalizacijos proceso padariniais tapę inžineriniai transporto statiniai dažnai projektuojami ir statomi paskubomis, estetika ir vaizdingą panoramą nustumiant į antrą planą.

Patirties ir specialistų stygius, senos technologijos ir naujovių baimė neleidžia skoningai ir praktiškai spręsti senas transporto problemas.

Neretai pačiame miesto centre atsiradęs viadukas suprantamas kaip vienintelė išeitis, o planuojami dar 24 nauji viadukai net tokiam mieste kaip Klaipėda specialistų sutinkami ramiais veidais. Skirtingai miestą mato architektai urbanistai, komunalininkai, įvairios miestelėnų grupės: valdininkai, politikai, vairuotojai ar verslininkai. Skirtingi požiūriai ir atskiri interesai formuoja skirtingą miestovaizdžio sampratą.

Verslas, kuris šiuo metu diktuoja madas nekilnojamojo turto sektoriuje, daro didžiausią įtaką ir transporto infrastruktūrai. Todėl nenuostabu, kad dauguma naujų kelių, stovėjimo aikštelių, taip pat daugiaaukščių, net viadukų atsiranda šalia didžiųjų prekybos centrų. Šie Lietuvoje, kitaip negu visame pasaulyje, vis labiau skverbiasi į miesto centrus, paskui save tempdami ir automobilių srautus.

Automobilis mieste – kaip baldas kambaryje. Pastatytas ne vietoje jis iš esmės pakeičia erdvės suvokimą. Kuo mažesnė erdvė, siauresnė gatvė, tuo ryškiau į ją įsirežia statoma transporto priemonė. Toks automobilis dažniausiai nestovi vienas, o tai dar labiau iškreipia erdvę.

Senamiesčiai, net jei priklauso saugomoms teritorijoms ar skambiai vadinami kultūriniu paveldu, vis dar toleruoja transporto priemonių judėjimą ir jų „sandėliavimą“ istorinėse miesto vietose. Kalbant apie šias vietas, jau sunku įsivaizduoti Vilniaus, Kauno ar kitų didžiųjų Lietuvos miestų senamiesčius ir atskiras jų dalis be automobiliais nusėtų šaligatvių ar skverų.

Puikus pavyzdys – JAV prezidento viešnagė Vilniuje. Tąkart iš sostinės senamiesčio buvo išprašytos visos motorinės transporto priemonės. Istorinis miesto centras pasikeitė neatpažįstamai. Atsivėrė visos aikštės, parkai ir skverai. Siaurosios senamiesčio gatvelės pasirodė esančios ne tokios ir siauros, o žmonės turėjo puikią progą pamatyti istorinių namų fasadus visu gražumu, įvertinti senojo miesto erdves tokias, kokios kadaise ir buvo planuotos.

Panašus jausmas apima ir vartant sovietinių laikų fotoalbumus, kuriuose užfiksuoti miesto vaizdai neatpažįstamai pasikeitę šiandien, nors dažnai skiriasi tik automobilių skaičius gatvėse, daugiabučių kiemuose ar šalia jų. Prieš 30 metų darytose fotografijose matomos vos kelios transporto priemonės, riedančios plačiomis gatvėmis, o šiandien tos pačios gatvės iš visų pusių apstatytos lengvaisiais automobiliais. Jos vizualiai jau nebe tokios plačios, o vaikų žaidimų aikštelės ar želdinius daugiabučių namų kiemuose jau seniai visi užmiršę.

Grįžtant prie automobilio, kaip esminio erdvę iškraipiančio elemento, svarbu paminėti ir spalvinius aspektus. Pastarųjų metų statistika teigia, kad ir pasaulyje, ir mūsų šalyje daugėja pilkos (sidabrinės) spalvos automobilių. Tokiai transporto priemonės spalvai didelę įtaką turi praktiškumas. Ant pilko paviršiaus ne taip matyti dulės, kelio druskos, jis ne taip kaista saulėje, palyginti su kitų spalvų. Tokie automobiliai dažnai išlieka neutralūs ir pastatų ar skverų fone.

Dažnas tautietis automobilį įvardija ne tik kaip susisiekimo priemonę, bet ir kaip reprezentacinę stiliaus detalę, kuri priklausomai nuo naujumo ir kainos turi išsiskirti iš viso transporto srauto ryškiomis spalvomis. Kiek žmonių – tiek nuomonių. Vieniems automobilis gražus žalias, o kitas nesėda į jokią kitą, kaip tik į raudoną. Kai visi šie spalvūnai suguža į miesto centrą, gatvės ima panėšėti į šventinį parą, kurio dėmesio centre – žinoma, automobiliai. Pastatyti senamiestyje, šalia reprezentacinių pastatų jie uždengia nemažą dalį fasadų – tuomet jų spalviniai sprendimai įgauna naują prasmę. Dar labiau automobiliai skriaudžia miesto parkus ir skverus, ne tik vizualiai juos teršdami, bet ir niokodami parkų želdinius, vartydami bortelius.

Lietuvos miestų automobilizacijos lygis jau beveik pasiekė Europos šalių ir pamažu stabilizuojasi. Augimą pristabdė ir ekonominis sunkmetis.

Ta pati užsienio šalių patirtis byloja ir apie istorinius miesto centrus be automobilių. Žinoma, be patrauklaus viešojo transporto, požeminių stovėjimo aikštelių miesto centre bei patogių kelių, leidžiančių jį apvažiuoti, nėra ko ir kalbėti. Šiandien visi darbai, skirti transporto infrastruktūrai gerinti, yra girtini ir sveikintini. Žmonių savimonė ir požiūris pasikeis su teisingais valdžios ir specialistų sprendimais. Jei visas pasaulis gali, vadinasi, galime ir mes.

Mažeikių miesto gyventojų transportiniai ryšiai ir mobilumas

Mažeikių miestas neturi savo išvystyto miesto visuomeninio transporto, kuris dėl mažų keleivių srautų ekonomiškai būtų nuostolingas. Mažeikių mieste kursuoja tik 2 miesto autobusai (Nr. 4 AS - Rajoninė katilinė (darbo dienomis) ir Nr. 5 Autobusų parkas - Žemaitijos g. - Algirdo g. - ETĮ - Autobusų parkas (darbo dienomis)), kuriuos aptarnauja UAB "Mažeikių autobusų parkas". Šis autobusų kursavimas labai retas ir tai tik darbo dienomis. Todėl Mažeikiuose (kaip viešasis transportas) populiariausi yra - privatūs maršrutiniai taksi.

Mažeikiuose gyventojai prioritetą duoda nuosavam automobiliui, toks ekonomiškas transportas kaip dviratis – nėra labai populiarius. Todėl, galime daryti išvada - Mažeikių mieste vis didėjanti problema – automobilių parkavimas.

Vidutinė kelionės trukmė Mažeikiuose. Atstumas nuo miesto centro (Mažeikių savivaldybės) iki tolimiausio taško Mažeikių mieste (Tylioji g.): automobiliu – 13 min.,

pėsčiomis – 40 min. Todėl didesni atstumai Mažeikiuose sunkiai realizuojami pėsčiomis, tad gyventojai naudojami savo dviračiais ir lengvaisiais automobiliais.

Bendrą transporto srautų augimą tiesiogiai įtakoja esamas automobilizacijos lygis, kuris sudaro atitinkamas realias galimybes savo keliones realizuoti lengvaisiais automobiliais, priklausomai nuo kiekvieno ekonominių galimybių. Automobilizacijos lygis - o Mažeikių r. sav. – 511 au. 1000-čiui gyv.

Transporto srutai miesto gatvėse sąlyginai yra maži, o esami techniniai parametrai bei jo apkrovimo lygis užtikrina reikiamą transporto srautų laidumą pakankamai saugiomis eismo sąlygomis ne tik esamoje būklėje, bet ir artimiausioje perspektyvoje.

1.7.1 Išorinės vaizdinės reklamos Mažeikių mieste esama padėtis

Analizė atlikta natūrinių tyrimų būdu, apėinant teritorijas.

Mažeikiuose pastebimi keli automobilių parkavimo tipai: lygiagrečios parkavimo aikštelės, aikštelės prie prekybos centrų (ir kitų parduotuvių), turgaus ir kitos aikštelės prie kitų komercinių, verslo, pramonės ir administracinių pastatų.

Populiariausios mieste lygiagrečios automobilių parkavimo aikštelės gatvėse, tačiau daugumos jų nesutvarkytos.

1.7.1.1 pav. Sutvarkytos lygiagrečios automobilių aikštelės

1.7.1.2 pav. Nesutvarkytos lygiagrečios automobilių aikštelės

Dauguma aikštelių Mažeikių mieste nesutvarkytos ir prastos būklės (1.7.3 pav.)

1.7.1.3 pav. Nesutvarkytos aikštelės miesto centre (Respublikos gatvė – priešais autobusų stotį)

Didžiausia problema Mažeikiuose – automobilių parkavimas daugiabučiuose kvartaluose (1.7.1.4 pav.).

1.7.1.4 pav. Automobilių parkavimo problemos daugiabučių kvartaluose

1.7.2 Išvados

- Automobilių parkavimo problema – didėjanti.
- Didžiausios automobilių parkavimo problemos daugiabučių kvartaluose. Šiose miesto dalyse – automobilių parkavimo aikštelių – labai trūksta.
- Didesni atstumai Mažeikiuose sunkiai realizuojami pėsčiomis, tad gyventojai naudojami savo dviračiais ir lengvaisiais automobiliais.
- Transporto srautai miesto gatvėse sąlyginai yra maži, o esami techniniai parametrai bei jo apkrovimo lygis užtikrina reikiamą transporto srautų laidumą pakankamai saugiomis eismo sąlygomis ne tik esamoje būklėje, bet ir artimiausioje perspektyvoje.